

Osvícenský absolutismus v Rakousku aneb Lepší časy pro nevolníky

Pomůcky: Mapa habsburské monarchie, mapa Francie, portrét Marie Terezie a Josefa II., čepice, šaty pro drába a pro pána.

Počet hrajících: 5 – 6 osob

Scéna: Na tabuli je nápis DOBA OSVÍCENSKÁ A VLÁDA MARIE TEREZIE A JOSEFA II. Zároveň je zde umístěna mapa habsburské monarchie. Na dveřích visí nalepený obrázek Francie. 2 chlapci stojí u tohoto obrázku tak, aby byl vidět.

Jeden z chlapců přiběhne k tabuli a napíše: 18. STOLETÍ.

2 CHLAPCI (*pomalou běží s papírem ode dveří ke katedře a zase zpět a volají*):

1. CHLAPEC: „Běžíme k vám až z Francie. Přinášíme nové názory.“

2. CHLAPEC: „Středověk je překonán! Schopnosti jsou důležitější než rodový původ!“

1. CHLAPEC: „Přichází věk rozumu! Prostý člověk má mít stejná práva jako urozený!“

VYPRAVĚČ: „V osmnáctém století se do rakouské říše dostaly nové myšlenky ze západní Evropy, především z Francie. Marii Terezii a Josefa II. některé z nich ovlivnily natolik, že je vložili také do svých reforem.“

VYPRAVĚČ: „Marie Terezie a vojsko.“

3 CHLAPCI (*přicházejí na scénu, sedají si před tabulí a předstírají hovor*)

MARIE TEREZIE (*přichází, drží si svůj portrét – slouží jí jako maska – před obličejem, oblečená do dlouhých šatů, mluví k publiku*):

„Potřebuji stále vojsko, a proto zavádím pravidelný odvod mladých chlapců do armády.“ (*Ukáže na 3 chlapce sedící před tabulí*): „Ty, ty a ty, pojdte.“

Chlapci vstanou a mašírují, odcházejí kolem dveří společně s Marií Terezií pryč ze scény.

VYPRAVĚČ: „Marie Terezie a školství.“

3 DĚTI (*přicházejí ode dveří k tabuli, kde předstírají práci na poli a pasení hospodářských zvířat*)

MARIE TEREZIE (*přichází na scénu směrem k hrajícím si dětem*):

„Vám je již šest let, vidíte?“

3 DĚTI (*křičí*): „Ano, ano!“

MARIE TEREZIE: „Nuže pojdte, čeká vás škola. Školní docházka je povinná až do 12 let.“

3 DĚTI (*jdou a posadí se do první lavice*)

MARIE TEREZIE: „Pilně se uchte, potřebuji vzdělané poddané.“ (*odchází ze scény*)

VYPRAVĚČ: „Josef II. a nevolnictví.“

2 NEVOLNÍCI (*přicházejí na scénu, před tabulí předstírají práci, jsou zmožení prací*)

DRÁB (*přichází ke dvěma nevolníkům*):

„I vy holoto ...“ (*zastaví se uprostřed věty, neboť vidí přicházet císaře*)

„Uctivě se klaním, Vaše císařská výsosti.“

JOSEF II. *(drží si svůj portrét před obličejem, dojde až k nevolníkům a začne k nim mluvit):*

„Jděte dnes domů, pracovat na svá políčka. Ode dneška, máte povinnost pracovat na panském jen 3 dny v týdnu.“

Nevolníci odcházejí ze scény.

Dráb odejde, k Josefovi II. přichází Pán. Za ním přichází nevolník.

NEVOLNÍK *(přichází na scénu, jde žádat ke svému pánovi):*

„Pane, mohu se odstěhovat do vedlejší vesnice? Mám tam svou dívku a rád bych se s ní oženil.“

PÁN: „Kdo to jakživ slyšel, jak se opovažuješ?“ *(křičí našťvaně)*

JOSEF II.: „I jen ho nech jít. Nevolnictví je zrušeno, může se tedy volně přestěhovat, oženit se a začít žít a pracovat, kde se mu zlíbí.“

(k nevolníkovi): „Avšak povinnost 3 dny roboty v týdnu ti zůstává. A teď jdi a žij!“

NEVOLNÍK: „Ó, děkuji, děkuji, pane. Jsem svobodný! Juchů!“ *(poskakuje a odchází)*

Všichni odejdou ze scény.

NEVOLNÍK *(vejde na scénu):*

„Loučím se s vámi nevolník - nenevolník. Byl jsem nevolníkem, ale nyní mne čeká svobodnější život.“ *(zamává publiku a odchází ze scény)*

PÁN *(vejde na scénu):*

„I vy holoto ... Loučím se s vámi, já Pán.“ *(odchází ze scény)*

MARIE TEREZIE *(vejde na scénu):*

„Nové učení ze západní Evropy, ten osvícenský směr, mne ovlivnil. Rozhodla jsem se posílit stále vojsko, které bude dobře cvičené, a také školní docházku od 6 do 12 let, aby v našich zemích žili vzdělaní lidé.“

JOSEF II *(vejde na scénu):*

„Rád jsem vás poznal, já, císař Josef II., osvícenský panovník. Zrušil jsem nevolnictví roku 1781.“ *(odchází ze scény)*

VYPRAVĚČ: „Nové myšlenkové názory ze západní Evropy částečně ovlivnily vládu Marie Terezie a Josefa II. Doba jejich panování je nazývána osvícenskou a způsob vlády osvícenským absolutismem. Z této doby také pochází heslo VOLNOST–ROVNOST–BRATRSTVÍ, které později ovlivnilo francouzskou revoluci.“